Prima instanță: Judecătoria Chişinău (sediul Centru) judecător: Irina Țonov
Dosarul nr. 2a-3594/23
2-19074537-02-2a-20092023

D E C I Z I E
Colegiul Civil, comercial și de contencios administrativ
al Curţii de Apel Chişinău

04 aprilie 2024
Instanța compusă din:
Președintele ședinței, judecătorul Ion Țurcan
Judecători Dorin Dulghieru și Ala Malîi
Grefier Danu Blanovschi

examinând în ședință publică cererea de apel *declarată* de avocatul, Ivan Roșca interesele lui *****, împotriva hotărârii Judecătoriei Chişinău (sediul Centru) din 16 mai 2019, adoptată în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată înaintată de către ***** împotriva lui ***** cu privire la desfacerea căsătoriei și stabilirea domiciliului copiilor minori,-

c o n s t a t ă:

Circumstanțele cauzei:

La 11 februarie 2019, ***** s-a adresat în instanţă cu cerere de chemare în judecată împotriva lui ***** cu privire la desfacerea căsătoriei și stabilirea domiciliului copiilor minori.

În motivarea acţiunii reprezentantul reclamantului O.C.N. „Credits 2 all” S.R.L. a indicat că, la data de 12.17.2019, a fost încheiat contractul de credit nebancar nr.610287, prin care O.C.N. „Credits 2 all” S.R.L. i-a acordat lui Botea Igor un credit în sumă de 12000 lei, fapt confirmat prin dispoziția de plată, specificând că, pârâtul nu și-a onorat obligațiile contractuale, iar suma totală a datoriei este formată din creditul principal în sumă de 12000 lei, dobânda aferentă în sumă de 7167,24 lei și penalitatea contractuală în sumă de 4810,92 lei.

Susține că, în adresa debitorului a fost expediată cererea prealabilă, prin care s-a solicitat achitarea datoriei în termen de 7 zile calendaristice, cerere ce a rămas fără răspuns.

La fel, reprezentantul reclamantului O.C.N. „Credits 2 all” S.R.L. menționează prevederile p.5.1, 6.3 din contractul de credit nr.610287 din 12.17.2019, art. 774, 776, 858, 901, 1763 Cod civil al R. Moldova.

Poziția instanței de fond:

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 16 mai 2019, s-a admis cererea de chemare în judecată. S-a desfăcut, căsătoria între ***** şi *****, înregistrată la 02.06.2011 la OSC sectorul Botanica, mun. Chișinău, trecută în registrul actelor de stare civilă la nr. 429. Pentru înregistrarea desfacerii căsătoriei s-a încasat de la ***** în beneficiul statului taxa de stat în mărime de 200 lei, iar ***** s-a scutit de la plata taxei de stat. S-a determinat locul de trai al copiilor minori a părților, fiica Crudu Daria născută la 30.10.2012 și fiul Crudu Alexandru, născut la 10.09.2014, împreună cu mama copiilor *****.

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, la data de 5 septembrie 2023, ***** a declarat apel împotriva hotărârii primei instanţe, solicitând repunerea în termenul de atac.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 18 octombrie 2023, s-a admis cererea lui ***** cu privire la repunerea în termenul de declarare a apelului și s-a repus apelantul ***** în termenul legal de declarare a apelului.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 18 octombrie 2023, s-a acceptat spre examinare apelul depus de ***** și s-a intentat procedura de apel în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de ***** împotriva lui ***** cu privire la desfacerea căsătoriei și stabilirea domiciliului copiilor minori.

Argumentele participanților la proces:

În motivarea apelului apelantul ***** a invocat, că instanța de fond eronat a concluzionat și reținut în hotărârea contestată a faptului, că pârâtul a fost legal citat, despre, data, ora și locul examinării cauzei civile respective.

Mai invocă că, în cadrul examinării cauzei în instanța de fond pîrîtul/apelant nu a fost citat legal, la fel instanța de fond nu a expediat în adresa acestuia copia hotărârii emisă, fapt prin care i-au fost încălcate drepturile procesuale și nu a avut posibilitatea de a-și apăra poziția.

În acest context declară apelantul, că în prezenta cauză civilă pretențiile sunt înaintate față de *****, or, în dosar nu există dovada recepției, atât a cererii de chemare în judecată cu anexe, cât și a citației sau a altor acte procedurale, în condiția în care actele de procedură expediate în adresa pârâtului nu au fost recepționate de *****, situație ce în conformitate cu prevederile art. 388 alin. (1) lit. b) CPC, impune casarea hotărârii contestate cu remiterea prezentei cauze la rejudecare în instanța de fond.

În ședința instanței de apel, reprezentantul intimatei ***** avocatul Bou Angela, a înaintat o cerere semnată de către cleienta sa, prin care ultima renunță la acțiune, totodată reprezentantul intimatei a susținut cererea de apel, solicitând admiterea acestuia, cu admiterea cererii de renunț la acțiune a reclamantei, cu încetarea procesului în cauza civilă respectivă.

Intimata *****, apelantul ***** și reprezentantul acestuia avocatul Roșca

Ivan în ședința instanței de apel nu s-au prezentat deși au fost legal citați. În asemenea circumstanțe, Colegiul a dispus examinarea cauzei în absența acestora.

Audiind participantul prezent în ședința de judecată, analizând motivele invocate în cererea de apel, studiind materialele pricinii, Colegiul consideră necesar de a admite apelul declarat și a casa hotărârea instanței de fond și trimiterea pricinii spre rejudecare în primă instanță, din următoarele motive.

Aprecierea instanţei de apel:

Apreciind materialele cauzei în raport cu normele incidente, Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ al Curţii de Apel Chişinău consideră că apelul este întemeiat şi pasibil admiterii, iar hotărârea primei instanțe fiind pasibilă casării, cu remiterea cauzei la rejudecare, în alt complet de judecată din considerentele reținute infra.

În conformitate cu prevederile art. 373 alin. (1), (2) și (5) Codul de procedură civilă, instanţa de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referinţelor şi obiecţiilor înaintate, legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate în ceea ce priveşte constatarea circumstanţelor de fapt şi aplicarea legii în primă instanţă. În limitele apelului, instanţa de apel verifică circumstanţele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanţe, precum şi cele care nu au fost stabilite, dar care au importanţă pentru soluţionarea cauzei, apreciază probele din dosar şi cele prezentate suplimentar în instanţă de apel de către participanţii la proces. Instanţa de apel este obligată să se pronunţe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Din conţinutul normelor de drept citate, Colegiul civil reţine că sarcina instanţei de apel derivă din dispoziţiile art. 373 alin.(1), (2) și (5) Codul de procedură civilă, în condiţiile în care instanţa de fond a soluţionat fondul cauzei, cu expunerea argumentelor în vederea admiterii sau respingerii acţiunii în raport cu concluziile reţinute de către aceasta.

În conformitate cu art. 385 lit. d) Cod de procedură civilă, instanţa de apel, după ce judecă apelul, este în drept să admită apelul, să caseze hotărârea primei instanţe şi să trimită pricina spre rejudecare în primă instanţă doar în cazul în care s-au încălcat temeiurile prevăzute la art. 388 alin. (1) lit. d) şi lit. i) Cod de procedură civilă. La solicitarea participanţilor la proces, instanţa de apel poate trimite cauza spre rejudecare în prima instanţă doar o singură dată, în cazul prevăzut la art.388 alin.(1) lit.b).

Conform prevederilor art. 388 alin. (1) lit. b) Cod de procedură civilă, hotărîrea primei instanţe urmează a fi casată, independent de argumentele cererii de apel, dacă cauza a fost judecată de instanţă în absenţa unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data şi ora şedinţei de judecată.

Conform dispozițiilor art.373 alin.(1), (2) și (5) CPC instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și

temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Astfel, prevederile legale enunțate în mod expres obligă instanța de apel să verifice circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite și este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei și să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Colegiul constată că la 11 februarie 2019, reclamanta ***** a înaintat cerere de chemare în judecată împotriva lui ***** cu privire la desfacerea căsătoriei și stabilirea domiciliului copiilor minori (f.d.3-4).

Fiind investită cu judecarea cauzei în fond, prin hotărârea din 16 mai 2021, s-a admis cererea de chemare în judecată. S-a desfăcut, căsătoria între ***** şi *****, înregistrată la 02.06.2011 la OSC sectorul Botanica, mun. Chișinău, trecută în registrul actelor de stare civilă la nr. 429. Pentru înregistrarea desfacerii căsătoriei s-a încasat de la ***** în beneficiul statului taxa de stat în mărime de 200 lei, iar ***** s-a scutit de la plata taxei de stat. S-a determinat locul de trai al copiilor minori a părților, fiica Crudu Daria născută la 30.10.2012 și fiul Crudu Alexandru, născut la 10.09.2014, împreună cu mama copiilor *****.

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, la data de 5 septembrie 2023, ***** a declarat apel împotriva hotărârii primei instanţe, solicitând repunerea în termenul de atac, totodată a solicitat casarea hotărîrii primei instanțe, cu emiterea unei noi decizii prin care cererea de chemare în judecată să fie respinsă.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 18 octombrie 2023, s-a admis cererea lui ***** cu privire la repunerea în termenul de declarare a apelului și s-a repus apelantul ***** în termenul legal de declarare a apelului.

Art. 100 alin. (1) din Codul de procedură civilă prevede că cererea de chemare în judecată şi actele de procedură se comunică participanţilor la proces şi persoanelor interesate, contra semnătură, prin intermediul persoanei împuternicite, prin poştă, cu scrisoare recomandată şi cu aviz de primire, prin intermediul biroului executorului judecătoresc, la adresa electronică indicată în cererea de chemare în judecată sau înregistrată prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor, sau prin alte mijloace care să asigure transmiterea textului cuprins în act şi confirmarea primirii lui, precum şi prin delegaţie judiciară.

Prevederile art. 105 alin. (1) din Codul de procedură civilă statuează că citaţia şi înştiinţarea se trimit prin scrisoare recomandată cu aviz de primire sau prin persoana împuternicită de judecată. Data înmânării citaţiei sau înştiinţării se

înscrie pe citaţie sau înştiinţare în partea care se înmânează destinatarului, precum şi pe cotor, care se restituie instanţei.

În conformitate cu art. 108 alin.(1) din Codul de procedură civilă, dacă locul de aflare a pîrîtului nu este cunoscut şi reclamantul dă asigurări că, deşi a făcut tot posibilul, nu a reuşit să afle domiciliul acestuia, preşedintele instanţei dispune citarea acestuia prin publicitate. Publicarea în presă se consideră citare legală.

În contextul normelor citate Colegiul relevă că înştiinţarea despre data şi ora şedinţei de judecată a fost returnată cu mențiunea „nereclamat” (f.d.13).

La fel, potrivit materialelor cauzei se atestă, că ulterior acestei acțiuni instanța de fond nu a purces la citarea publică a acestuia.

În acest context Completul judiciar consideră necesar de a reitera prevederile art. 108 alin. (1) Codul de procedură civilă, potrivit cărora președintele instanței va dispune citarea pârâtului prin publicitate, dacă locul de aflare a acestuia nu este cunoscut şi reclamantul dă asigurări că deși a făcut tot posibilul, nu a reușit să afle domiciliul acestuia.

În asemenea condiții, nerespectând procedura de citare legală a pârâtului/apelant *****, instanța de fond a încălcat principiul contradictorialității și a dreptului acestuia de a beneficia de un proces corect și echitabil, lipsindu-l de posibilitatea formulării, argumentării și demonstrării corectitudinii poziției în proces, lipsind-l de posibilitatea apărării și utilizării drepturilor procedurale, inclusiv de a înainta acțiune reconvențională, ș.a., ceea ce constituie o încălcare esențială a normelor de drept procedural și reprezintă un temei necondiționat de casare a hotărârii, prevăzut la art. 388 alin. (1) Cod de procedură civilă.

Or, necitarea şi necomunicarea în modul corespunzător de către instanțele de judecată a actelor de procedură către participanții la proces ar putea înfrânge principiul echității procedurii civile și îngrădi în mod inacceptabil dreptul subiecților la un proces echitabil, contrar standardelor înserate în art. 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului şi a Libertăților Fundamentale, care declară că orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public, de către o instanţă independentă şi imparţială, instituită de lege, care va hotărî asupra încălcării drepturilor şi obligaţiilor sale cu caracter civil. Dreptul la un proces echitabil, garantat de art. 6§1 CEDO trebuie interpretat în lumina principiului supremației dreptului, care presupune existenţa unei căi legale efective care să permită revendicarea drepturilor civile (Beles şi alţii împotriva Republicii Cehe, pct. 49). Fiecare justițiabil are dreptul să prezinte în faţa unei instanţe orice contestaţiei referitoare la „drepturile şi obligaţiile sale cu caracter civil”.

În acest context Completul judiciar a reținut că, pârâtul/apelant ***** a fost înștiințat despre prezenta cauză prin citarea cu aviz de recepție, care a fost returnat instanței de fond cu mențiunea „nereclamat”.

La fel, potrivit materialelor cauzei se atestă, că ulterior acestei acțiuni instanța de fond nu a purces la citarea publică a acestuia.

La caz, Colegiul consideră necesar a indica că la materialele cauzei nu se identifică anumite înscrisuri din care să rezulte că au fost îndeplinite în măsură deplină procedurile de înştiinţare a pârâtului/apelant.

Mai mult decît atît, la materialele cauzei lipsește și dovada citării legale a Direcției pentru Protecția Dreptului Copilului sect. Botanica.

Instanţa urma să se asigure că părţile au fost înștiințate conform legii despre existenţa litigiului şi data examinării acestuia, în caz contrar se încălcă dreptul pârâtului la un proces echitabil. Implicit se încalcă şi dreptul de a prezenta probe şi să participe la cercetarea lor, de a formula cereri, de a reclama probe, de a da instanţei explicaţii orale şi scrise, de a-şi expune argumentele şi considerentele, de a înainta obiecţii împotriva demersurilor, argumentelor şi considerentelor celorlalţi participanţi, de a ataca actele judiciare în modul şi termenul stabilit de legislaţia procedurală civilă. La caz, pârâtul a fost privat de posibilitatea de a-şi valorifica drepturile procedurale prevăzute la art. 56 alin. (1) Cod de procedură civilă.

Colegiul constată din actele cauzei și probele prezentate că instanța de fond a expediat în adresa pârâtului ***** citația, iar din conținutul avizului de recepție a fost indicată adresa „mun. Chișinău, strada *****, 11/3, ap. 71” (f.d.13-14), care ulterior a fost restituit cu inscripția „ nereclamat”.

La caz, Colegiul constată că instanța de fond a examinat pricina în absenţa pârâtului-apelant ***** care nu a fost citat legal despre şedinţa de judecată, precum şi despre examinarea prezentei cauze.

Prin urmare, Colegiul menționează că persoana se consideră legal citată numai în căzui în care există confirmarea transmiterii şi primirii citaţiei sau înştiinţării, ceea ce la caz nu s-a constatat.

Astfel, nerespectând procedura de citare legală a pîrîtului/apelant *****, instanța de fond a încălcat principiul contradictorialității și a dreptului acestuia de a beneficia de un proces corect și echitabil, lipsindu-l de posibilitatea formulării, argumentării și demonstrării corectitudinii poziției în proces, lipsind-l de posibilitatea apărării și utilizării drepturilor procedurale, inclusiv de a înainta acțiune reconvențională, ș.a., ceea ce constituie o încălcare esențială a normelor de drept procedural și reprezintă un temei necondiționat de casare a hotărârii, prevăzut la art. 388 alin. (1) Cod de procedură civilă.

Or, necitarea şi necomunicarea în modul corespunzător de către instanțele de judecată a actelor de procedură către participanții la proces ar putea înfrânge principiul echității procedurii civile și îngrădi în mod inacceptabil dreptul subiecților la un proces echitabil, contrar standardelor înserate în art. 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului şi a Libertăților Fundamentale, care declară că orice persoană are dreptul la judecarea în mod

echitabil, în mod public, de către o instanţă independentă şi imparţială, instituită de lege, care va hotărî asupra încălcării drepturilor şi obligaţiilor sale cu caracter civil. Dreptul la un proces echitabil, garantat de art. 6§1 CEDO trebuie interpretat în lumina principiului supremației dreptului, care presupune existenţa unei căi legale efective care să permită revendicarea drepturilor civile (Beles şi alţii împotriva Republicii Cehe, pct. 49). Fiecare justițiabil are dreptul să prezinte în faţa unei instanţe orice contestaţiei referitoare la „drepturile şi obligaţiile sale cu caracter civil”.

Astfel, art. 6§1consacră „dreptul la instanţă”, între care dreptul de acces, şi anume dreptul de a sesiza instanţa în materie civilă, constituie un aspect (Golder împotriva Regatului Unit, pct. 36). Fiecărei părţi trebuie să i se ofere o posibilitate rezonabilă de a-şi prezenta cauza în condiţiile care să nu o situeze într-o situaţie de net dezavantaj faţă de partea adversă.

Din considerentele expuse și pornind de la faptul, vicierea procedurii de citare și înștiințare a pârâtului despre proces, face imposibilă examinarea cauzei în fond în instanța de apel, fiind imposibilă corectarea greșelilor și omisiunilor admise de instanța de apel, drept consecință Completul ajunge la concluzia de a admite apel declarat și a casa integral hotărârea instanței de fond, cu trimiterea cauzei la rejudecare în instanța de fond, în alt complet de judecată.

În conformitate cu prevederile art.385 lit.d), 390 CPC, Colegiul Civil, comercial și de contencios administrativ

d e c i d e:

Se admite cererea de apel declarată de avocatul, Ivan Roșca interesele lui *****.

Se casează hotărârea Judecătoriei Chişinău (sediul Centru) din 16 mai 2019, adoptată în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată înaintată de către ***** împotriva lui ***** cu privire la desfacerea căsătoriei și stabilirea domiciliului copiilor minori.

Se remite cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către ***** împotriva lui ***** cu privire la desfacerea căsătoriei și stabilirea domiciliului copiilor minori, la rejudecare în instanța de fond, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul — Ion Țurcan

Judecătorii — Dorin Dulghieru

Ala Malîi